

Muistio

14.5.2025

VN/6572/2025
VN/6572/2025-
MMM-2

Luonnonvarakeskus

Viite: Talousarvioasetus (254/2004) 66 i §

Maa- ja metsätalousministeriön kannanotto Luonnonvarakeskuksen vuoden 2024 tilinpäätökseen

Ministeriön kannanotto perustuu Luonnonvarakeskuksen (Luke) tilinpäätös vuodelta 2024-asiakirjaan, Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) laatimaan tilintarkastuskertomukseen ja vuosiyhteenvetoon vuodelta 2024 sekä laitoksen toiminnasta saatun muuhun informaatioon. Ministeriö on osana laitoksen tulosohjausprosessia seurannut Lukelle vuodelle 2024 annettujen tulostavoitteiden toteutumista kolmessa tulosneuvotteluissa. Kokoukset pidettiin MMM:n kansliapäällikön tai hänen määräämänsä sijaisen johdolla ja niihin osallistuivat tulosohjauksesta vastaavat MMM:n virkamiehet sekä Luken ylin johto. Lisäksi Luken viranomais- ja asiantuntijatehtäviä (VOAS) ja niihin liittyviä toimenpiteitä seurattiin erillisessä ministeriön ja Luken välisessä tukiryhmässä.

1. Arvio tuloksellisuuden kehityksestä ja asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

a) Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tuki

Luken toiminnan yleisenä tavoitteena on tuottaa ratkaisuja, jotka auttavat saavuttamaan hallinnonalan ja Luken strategioihin kirjatut visiot hyvinvointia tuottavasta ja kilpailukykyä vahvistavasta bio-kiertotaloudesta ja uusiutuvien luonnonvarojen kestävästä hyödyntämisestä. Hallinnonalan vaikuttavuustavoitteet, joiden pohjalta virasto tulostavoitteet muodostettiin, säilyivät samoina kuin edellisenä vuonna. Niissä korostui luonnonvarojen käytön kestävyys, huoltovarmuus, riskienhallinta, kilpailukyky sekä tuotantopanosten saatavuus ja omavaraisuus. Nämä painotukset näkyivät myös Luken vuoden 2025 toiminnan suuntaamisessa.

Tulossopimukseen kirjattuja, hallinnonalan strategiakarttaan perustuvia yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita oli vuodelle 2024 yhteensä 90, jotka Luken itsearviointin mukaan toteutuivat pääosin suunnitellusti. Näistä kuudessa tapauksessa vaikuttavuustavoitteen raportoitiin toteutuneen osittain.

Tulossopimuksen liitteeseen 1 kirjatusta yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita tukevista konkreettisista toimenpiteistä valtaosa liittyy Luken viranomais- ja asiantuntijatehtävien (VOAS) kokonaisuuteen. Kaikista 56 toimenpiteestä toteutui suunnitellusti 50. Viisi toimenpidettä toteutui osittain ja yksi jäi kokonaan toteutumatta Lukesta riippumattomista syistä.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 30
00023 Valtioneuvosto

Hallituskatu 3 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.mmm@gov.fi

Luken hyvä menestys ulkopuolisen rahoituksen hankinnassa jatkui ja jopa parani edellisestä vuodesta. Erityisen hyvin onnistui EU-rahoituksen hankinta. Luken koordinoimien EU-hankkeiden määrää on onnistuttu tavoitteiden mukaisesti kasvattamaan.

Tilinpäätöksen raportoinnista käy ilmi, että Lukella oli viime vuonna monipuolista vaikuttamistyötä kotimaassa ja ulkomailla, erityisesti EU-instituutioissa. Luke on osallistunut aktiivisesti yhteiskunnalliseen keskusteluun omaan tehtäväkenttäänsä liittyvissä aiheissa. Yhteiskunnallisen vaikuttamisen aihepiirien kirjo on Luken tutkimuksen ja asiantuntemuksen laaja-alaisuuden takia hyvin laaja. Tutkimukseen perustuvaa ja tilastotoiminnan tuottamaa tietoa on tuotu päätöksenteon tueksi mm. eduskunnan valiokuntakuulemisissa, lausunnoissa ja työryhmissä. Lisäksi Luke tuotti ajankohtaisista aiheista vuoden aikana useita politiikkasuosituksia, visioita ja synteesiraportteja.

Asiakasrahoitteinen toiminnassa ja yritysyhteistyössä tapahtui myönteistä kehitystä, vaikka tuotoissa jäätin hieman edellisen vuoden tasosta. Luken tutkimus tuottaa keksintöjä ja innovaatioita, joilla on kaupallista potentiaalia. Innovaatiopalveluiden ja keksintöprosessin kehittämisellä pyrittiin mahdollistamaan tutkimuksen tuottaman tiedon entistä tehokkaampaa siirtymistä uudeksi liiketoiminnaksi.

Ministeriön kannanotto

MMM katsoo, että Luke saavutti vuodelle 2024 asetetut yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet yleisesti ottaen hyvin. Luken tuottamaa tutkimusta ja siihen pohjautuvaa asiantuntemusta hyödynnettiin monipuolisesti politiikan ja päätöksenteon valmistelussa ja elinkeinojen kehittämisessä.

MMM on tyytyväinen Luken vahvaan panokseen EU-vaikuttamisessa. Suomelle on kansallisesti tärkeää, että Luken näkyvyys ja arvostus EU-politiikan avaintoimijoiden keskuudessa säilyy vahvana myös jatkossa. Luken toimiminen EU-hankkeiden koordinaattorina vahvistaa osaltaan vaikuttamismahdollisuuksia esimerkiksi komission virkamiesvalmisteluun.

MMM pitää tärkeänä, että tutkimuksen, virkamiesvalmistelun ja politiikan välinen roolijako pysyy selkeänä. Luken toimintakentässä on yhteiskunnallisesti ja poliittisesti herkkiä aiheita, jotka nousevat helposti julkiseen keskusteluun, jossa tutkimustuloksia voidaan kyseenalaistaa. MMM puolustaa Luken itsenäistä ja riippumatonta roolia tieteellisenä asiantuntijaorganisaationa. Se edellyttää jatkuvaa vuorovaikutusta Luken ja MMM:n välillä sekä koordinoitua ja suunnitelmallista viestintää tutkimustuloksista.

MMM katsoo, että niiden toimenpiteiden viivästyminen, jotka liittyvät maaseudun yritystoiminnan monipuolistamisen, menestyvän maaseudun kehittämisen ja monipaikkaisuuden edistämiseen, on huolestuttavaa huomioiden kansallisen politiikkavalmistelun oikea-aikaisuus ja MMM strategisten tavoitteiden toteutuksen edellytykset. MMM korostaa asianmukaisen resursoinnin merkitystä näiden tehtävien toteuttamiseen, jotta Luken asiantuntemus pystytään hyödyntämään täysimääräisesti hallinnonalan politiikan valmistelussa.

b) Toiminnallinen tehokkuus

Luken bruttomenot vuonna 2024 olivat 148,3 miljoonaa euroa. Valtion talousarviosta Luken toimintamenomomentille myönnettyjen määrärahojen osuus toiminnan rahoituksesta oli 53,2 % eli 78,9 miljoonaa euroa. Muun talousarviorahoituksen (kirjausoi-keudet) osuus oli hyvin pieni, 0,2 % (0,3 miljoonaa euroa).

Ulkopuolisten tulojen osuus toiminnan rahoituksesta oli 46,6 % eli 69,1 miljoonaa euroa. Näissä yhteisrahoitteisen toiminnan osuus oli 29,7 %-yksikköä (44,1 miljoonaa euroa), maksullisen toiminnan osuus 5,4 %-yksikköä (8,1 miljoonaa euroa), yhteistoiminnan tulojen osuus 10,5 %-yksikköä (15,6 miljoonaa euroa) ja muiden tulojen osuus 1,0 %-yksikköä (1,3 miljoonaa euroa).

Talouden tunnusluvulla mitattuna Luken toiminnan osa-alueiden välinen suhde ei muuttunut merkittävästi edellisestä vuodesta. Tutkimus- ja asiakkuusprosessin osuus toiminnasta oli 75 %, viranomaisprosessin 21 % ja tilastoprosessin 4 %.

Vuodelle 2025 siirtyi toimintamenomomentin määrärahaa 17,6 miljoonaa euroa. Siirtyvä määräraha kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 6,2 miljoonaa euroa, kun tavoitebudjetissa ennakoitiin siirtyvän määrärahan vähenevän 4,2 miljoonalla eurolla. Tilanteeseen vaikuttivat ennakoitua suurempi tuottojen toteutuma, ennakoitua pienempi henkilötövuosikertymä ja viime vuodelle suunniteltujen suurien hankintojen siirtyminen vuoden 2025 puolelle infrastruktuurihankkeiden viivästymisen takia.

Julkisoikeudellisen toiminnan kustannusvastaavuus oli 119 % (tavoite 100%). Julkisoikeudellinen toiminta muodostuu pääosin elintarvikekuljetuksiin tarkoitetulle kalustolle myönnettyistä ATP-todistuksista, joiden tuotot olivat 0,191 miljoonaa euroa. Kustannusvastaavuus parani edellisestä vuodesta 31 %-yksikköä sen ansiosta, että todistuksista perittyjä maksuja korotettiin vuoden alussa ja todistusten käsittely siirtyi digitaaliseen järjestelmään.

Liiketaloudellisen toiminnan kustannusvastaavuus oli 114 %. Tähän liittyvät tuotot olivat 7,9 miljoonaa euroa, eli 0,4 miljoonaa euroa edellistä vuotta pienemmät. Liiketaloudellisen toiminnan tuotoille asetetut tavoitteet alittuivat noin 0,2 miljoonalla eurolla. Kustannusvastaavuus heikentyi 2 %-yksiköllä edellisestä vuodesta.

Tilinpäätöksessä esitettiin erikseen myös markkinoilla kilpailutilanteessa tapahtuva toiminnan kustannusvastaavuus, joka oli 117 %. Tähän liittyvät tuotot olivat 6,26 miljoonaa euroa.

Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot olivat 44,8 miljoonaa euroa, eli 0,2 miljoonaa euroa asetettua tavoitetta suuremmat. Omarahoitusosuus oli 39 % eli 1 %-yksikköä asetettua tavoitetta suurempi/huonompi. Toisaalta yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus oli 61 %, mikä oli 2 %-yksikköä edellisvuotta suurempi/parempi.

Ministeriön kannanotto

MMM katsoo, että Luken toiminnallisen tuloksellisuuden ja tuottavuuden tavoitteet toteutuivat vuonna 2024 hyvin. Luken taloudellinen tilanne oli tilikauden lopussa vakaa erityisesti onnistuneen ulkopuolisen rahoituksen hankinnan ansiosta. MMM pitää tärkeänä, että ulkopuolista rahoitusta hankitaan Luken strategian keskeisiin teemoihin liittyvään tutkimukseen siten, että tutkimus samalla tukee MMM:n hallinnonalan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita.

Luken toiminnan kustannusvastaavuuden kehitys on kokonaisuutena kääntynyt hyvään suuntaan. Erityisesti maksullisten, julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus on useiden vuosien heikon tilanteen jälkeen saatu toivotulle tasolle. Kehitettävää on edelleen liiketaloudellisen toiminnan kustannusvastaavuudessa, mutta myös siinä ollaan lähellä tavoitetilannetta.

Valtiontalouden näkymät ovat edelleen heikot. Ulkopuolisen rahoituksen hankinta on jo nyt niin korkealla tasolla, että siihen ei ole realistista odottaa enää merkittävää kasvua. Tason säilyttäminen nykyisellä tasolla on jo sellaisenaan kunnianhimoinen tavoite.

MMM katsoo, että Luken viranomais- ja asiantuntijatehtäviin ja tilastotoimintaan ei voida enää kohdistaa säästöjä ilman, että yhteiskunnan kannalta kriittinen tiedontuotanto ja Luken lakisääteisten tehtävien hoitaminen vaarantuvat. Mikäli säästöjä edelleen kohdistetaan viranomais- ja asiantuntijatehtäviin ja tilastotoimintaan, säästöjen vaikutusten arviointi keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä sekä niistä keskustelu MMM:n kanssa ennakkoon on välttämätöntä.

c) Tuotokset ja laadunhallinta

Luken referoitujen tieteellisten julkaisujen määrä (686) ylitti tavoitteen (630). Julkaisujen tieteellistä vaikuttavuutta kuvaavien mittarien perusteella Luken

julkaisutoiminta on säilynyt suunnilleen edellisten vuosien hyvällä tasolla. Referoitujen tieteellisten julkaisujen määrä tutkijahenkilötyövuotta kohden oli edellisvuoden tasolla ja nousi hieman tavoitetta korkeammaksi. Muiden julkaisujen määrä tutkijahenkilötyövuotta kohden säilyi edellisen vuoden tasolla ja jäi hieman asetettua tavoitetta pienemmäksi.

Luken antoi vuonna 2024 yhteensä 573 lausuntoa, joista yli puolet annettiin aluehallintoviranomaisille, kunnille ja kaupungeille. Lausunnoista hieman alle kolmasosa liittyi ministeriöiden ja eduskunnan lainvalmistelu ja –säädäntötyöhön. Luken asiantuntijat olivat kuultavina eduskunnan valiokunnissa 61 kertaa.

Tilastotoiminnan virheettömyydessä (92 %) ei ylletty aivan asetettuihin tavoitteisiin (98 %), mutta kehitys oli edelliseen vuoteen verrattuna oikeansuuntaista. Tilastojulkistukset olivat pääosin tavoiteaikataulun mukaisia. Tilastokyselyihin sähköisesti vastanneiden määrää pystyttiin kasvattamaan lähes tavoitteiden mukaisesti.

Luke jätti vuoden 2024 aikana käsittelyyn seitsemän keksintöilmoitusta ja kolme patenttihakemusta. Lukella oli vuoden 2024 lopussa 20 patenttia tai patenttihakemusta.

Tilinpäätöksessä Luke raportoi käytännön esimerkkeihin perustuen palvelulupausten toteutumista yrityksille, yhteiskunnalle ja päätöksenteolle sekä kansalaisille.

Ministeriön kannanotto

MMM katsoo, että Luken tieteellisten julkaisujen määrä ja laatu ovat edellisten vuosien tapaan hyvällä tasolla. Tieteellinen vaikuttavuus on tärkeää tutkimuslaitoksen kilpailukyvyllä ulkopuolisen rahoituksen hankinnassa. Tieteellinen vaikuttavuus luo myös perustan Luken yhteiskunnalliselle vaikuttavuudelle. Lisäksi korkeatasoinen tutkimus takaa edellytykset viranomais- ja asiantuntija-tehtävien menestykselliselle hoidolle ja kehittämiselle.

MMM katsoo, että Luken tilastotoiminta on pystynyt tuottamaan vuonna 2024 ne palvelut, jotka siltä odotettiin. Jatkossa tilannetta vaikeuttaa se, että tiedossa oleviin uusiin lakisääteisiin tilastotehtäviin ei lähtökohtaisesti myönnetä lisärahoitusta. Talouden ja toiminnan sopeuttamisen keinoista on tärkeää keskustella ennakoivasti Luken ja MMM:n kesken.

Palvelulupausten toteutumisesta esitettyjen konkreettisten esimerkkien ja asiakastytytyväisyyttä mittaavan indeksin mukaan Luke on palvellut asiakkaita ja sidosryhmiä hyvin. MMM pitää tärkeänä, että Luke hyödyntää aktiivisesti sidosryhmien ja yhteistyökumppanien palautetta toimintansa kehittämisessä.

d) Henkilöstövoimavarojen hallinta ja kehittäminen

Luken henkilöstön työhyvinvointi on säilynyt hyvällä tasolla. Työtyytyväisyysindeksi oli 3,86 ja vastausprosentti 83,7 %. Vahvimmat osa-alueet olivat työyhteisön oikeudenmukaisuus, esihenkilötyö, sisäinen työnantajakuva ja oma työ. Tulokset ovat edellisten vuosien tapaan selvästi valtion keskiarvoa korkeammat. Myönteiset muutokset liittyivät työskentelytiloihin ja -välineisiin, palkkaukseen sekä työyhteisön keskinäiseen vuorovaikutukseen.

Henkisten voimavarojen tunnuslukujen toteuma vastaa pääosin asetettuja tavoitteita. Koulutukseen ja kehittämiseen käytetty työaika oli 50 % tavoitetta pienempi, mutta järjestelmistä johdetussa raportoinnissa ei näy projekteille kirjatun työajan puitteissa toteutunut koulutus ja kehittäminen.

Luke on edellisten vuosien tapaan halutuin työnantaja luonnontieteen alan opiskelijoiden ja asiantuntijoiden keskuudessa. Tekniikan alan opiskelijoiden keskuudessa Luke sijoittuu sadan työnantajan joukossa sijalle 44 (vuonna 2023 sijalla 37).

Ministeriön kannanotto

MMM katsoo, että vuoden 2024 tunnuslukujen ja muun raportoinnin perusteella Luken henkilöstövoimavarojen hallinnan ja kehittämisen tilanne on hyvä. Henkilöstön työhyvinvoinnin säilyminen korkealla tasolla edellyttää jatkuvaa seurantaa ja kehittämistä.

2. Tuloksellisuusraportoinnin perusteiden asianmukaisuus ja kehittämistarpeet

Luonnonvarakeskuksen vuoden 2024 tilinpäätös on asianmukaisesti laadittu ja sisältää valtion talousarviosta annetun asetuksen mukaiset tiedot. Raportointi on tuottanut myös ohjauksen kannalta keskeiset tiedot.

Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) tilintarkastuskertomukseen ei sisällynyt olennaista huomautettavaa Luken toiminnasta.

VTV:n tilintarkastajan vuosiyhteenvedossa kiinnitettiin huomiota talousarvion noudattamisen osalta toimintamenomomentille talousarvion vastaisesti tuloutettuun aiempaan vuoteen kohdistuvaan palautukseen. Korjaavana toimenpiteenä Luonnonvarakeskuksen tulee peruuttaa palautusta vastaava summa vuodelle 2025 siirretystä määrärahasta.

Lisäksi VTV:n tilintarkastajan vuosiyhteenvedossa esitettiin kaksi tilinpäätöslaskelmiin ja liitetietoihin liittyvää havaintoa. Tase-erään ”Muut saadut ennakot” oli kirjattu tapahtumia, jotka olisi pitänyt kirjata liikekirjanpidon tilille ”Muut pitkäaikaiset velat”. Liitteen 12 muissa monivuotisissa vastuissa oli yhden sopimuksen osalta virheellinen summa, jonka takia liitteen mukainen määrärahatarve oli esitetty liian suurena.

Ministeriö kehottaa Luonnonvarakeskusta toimeenpanemaan VTV:n tilintarkastajan vuosiyhteenvedossa esittämän korjauksen sekä hyödyntämään tilintarkastuksessa tehtyjä havaintoja prosessien kehittämisessä.

3. Ministeriön esitys viraston toimenpiteiksi tuloksellisuuden parantamiseksi

Vuoden 2024 tilinpäätöksen raportoinnin pohjalta ministeriö esittää, että Luken tulee toiminnan tuloksellisuuden ja tehokkuuden parantamiseksi

- valmistautua sopeuttamaan toimintaa vähenevien toimintamenomäärärahojen puitteisiin niin, että päätöksenteon valmistelun ja MMM:n toimialojen kehittämisen kannalta tärkeimmät tehtävät pystytään hoitamaan riittävän kattavasti ja laadukkaasti,
- ylläpitää laitoksen kilpailukykyä EU:n tutkimusrahoituksen ja muun ulkopuolisen rahoituksen hankinnassa teemoissa, jotka tukevat Luken yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteiden saavuttamista,
- hyödyntää tehokkaasti valtion tutkimus- ja kehittämisrahoitukseen kehyskaudella tehtävien lisäpanostusten avaamia mahdollisuuksia,
- kehittää toimipaikkaverkostoa ja tiivistää toimitilojen käyttöä sekä
- kiinnittää huomiota liiketaloudellisen toiminnan hinnoitteluun.

4. Ministeriön omat toimenpiteet viraston tuloksellisuuden parantamiseksi

MMM kehittää Luken ja koko hallinnonalan tutkimuksen ja niihin liittyvien viranomais- ja asiantuntijatehtävien ohjausta, johon liittyy erityisesti:

- MMM:n uudistetun strategian käyttöönotto hallinnonalan virastojen ohjaamisessa,
- tulosohjausmallin kehittäminen entistä strategisempaan suuntaan,
- valtion talousarvioiden, lisätalousarvioiden ja julkisen talouden suunnitelmien valmistelu niin, että Luken tulostavoitteiden toteuttamiseen saadaan riittävät voimavarat,
- aktiivinen osallistuminen ja vaikuttaminen EU:n tutkimusverkostoihin, erityisesti Horisontti Eurooppa –puiteohjelman toteutukseen ja seuraavan puiteohjelmakauden valmisteluun sekä
- tiivis yhteistyö kansallisten kumppanien kanssa uudistuvaa ja kestävää ruoka- ja luonnonvarataloutta sekä maaseudun elinvoimaisuutta tukevan tutkimuksen mahdollistamiseksi.

Kansliapäällikkö

Pekka Pesonen

Tutkimusjohtaja

Mikko Peltonen

Liitteet

Jakelu Luonnonvarakeskus (Luke)

Tiedoksi Valtiokonttori
Valtiontalouden tarkastusvirasto VTV
VM Valtiovarainministeriö
MMM TITU Tieto- ja tutkimustoimiala
MMM RO Ruokaosasto
MMM LVO Luonnonvaraosasto
MMM HAKE Ohjaus- ja talousyksikkö

VN/6572/2025-MMM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Peltonen Mikko 91337707M

2025-05-14

Pesonen Pekka 91323758N

2025-05-14